

از افغانستان تا خاورمیانه: پیامدهای خروج آمریکا و پیروزی طالبان

به قلم کاترین ویلبارگر (/fa/experts/katryn-wylbargr/), آرون وای‌زیلن (/fa/experts/arwn-way-zyln/), پاتریک کلاوسون (/fa/experts/patryk-klawsw-n-0/)

۹ سپتامبر ۲۰۲۱

همچنین دست‌یافتنی به

/ (English (/policy-analysis/afghanistan-middle-east-implications-us-withdrawal-and-taliban-victory
العربية (/ar/policy-analysis/mn-afghanistan-aly-alshrq-alawst-tdayat-alanshab-alamryky-wantsar-taliban/))

درباره نویسنده

کاترین ویلبارگر (/fa/experts/katryn-wylbargr/)

. کاترین ویلبارگر هموند مهمان روزنیلات در انستیتو و دستیار سابق وزیر دفاع برای امور امنیت بین‌المللی است

آرون وای‌زیلن (/fa/experts/arwn-way-zyln/)

آرون وای‌زیلن عضو گروه رچارد بورو در انستیتو واشنگتن که تحقیقاتی را در حوزه جهان عرب اهل سنت در شمال آفریقا و سوریه و همچنین نبردهای خارجی و جهادگری آنلاین صورت داده است

پاتریک کلاوسون (/fa/experts/patryk-klawsw-n-0/)

عضو ارشد و مدیرتحقیقات انستیتو واشنگتن برای سیاست خاور نزدیک

سه کارشناس انستیتو درباره رویدادهای ناخوشایند کابل بحث می‌کنند با تمرکز ویژه بر پیامدهای جهادگرایی جهانی سیاست ایران و پاسخ‌های منطقه‌ای

در ۱۹ آگوست انستیتو واشنگتن میزبان یک نشست دیگر از میزگردهای مباحث سیاست‌گذاری به صورت آنلاین بود با حضور کاترین ویلبارگر، آرون ی. زلین و پاتریک کلاوسون، کاترین ویلبارگر هموند مهمان روزنیت در انستیتو و دستیار سابق وزیر دفاع برای امور امنیت بین‌المللی است. زلین کارشناس جنبش‌های جهادی در جهان و هموند ریچارد بورو در انستیتو است. کلاوسون پژوهشگر ارشد موزینگ-استار در انستیتو واشنگتن و مدیر تحقیقات این انستیتو است که در امور ایران تخصص دارد. مطلب زیر فشرده نظرات آن‌هاست.

کاترین ویلبارگر

آنچه امروز در افغانستان رخ می‌دهد بازتابی از دهه‌ها تاریخ و همچنین تحولات پیچیده داخلی منطقه‌ای و بین‌المللی است. درگیر بودن بیست سال گذشته آمریکا در افغانستان درس‌های زیادی به ما آموخته و این که این درس‌ها چگونه و کجا استفاده شود تصمیمی است که نیازمند ملاحظات دقیق است.

البته وضعیت فعلی چالش‌هایی با خود دارد. مثل این که خروج آمریکا می‌تواند اعتبار آمریکا را در همکاری‌های بین‌المللی‌اش در عرصه امنیت جهانی از جمله در خاورمیانه تضعیف کند. ماهیت پرتلاطم این خروج هم هزینه‌های ترک تعهدات جاری را روشن‌تر می‌کند. شاید اکنون وقت آن باشد که به کاستی‌های موجود در نقد «جنگ‌های ابدی» فکر کرد.

در عین حال یک مزیت روابط قوی منطقه‌ای این است که مواقع بحران هم می‌تواند فرصت‌هایی را برای پیشبرد منافع مشترک فراهم کند. با نگاهی به آینده دولت بایدن باید بر طرح‌هایی عملی تمرکز کند که شرکای ما را در خاورمیانه حمایت می‌کند. مثلا راه‌اندازی برنامه‌های مشترک یا ارتقای همکاری سایبری. خصوصا در عراق آمریکا و متحدان اروپایی‌اش به ایجاد امنیت و ثبات از طریق ماموریت‌های تجهیز و آموزش همراه با افزایش حضور ناتو علاقه نشان داده‌اند. آن‌ها ممکن است به این هم فکر کنند که برای تقویت شرکای امنیتی در سوریه چه کارهایی می‌توان انجام داد.

یکی از دلایل خروج از افغانستان تسهیل این امر بود که منابع [مالی و نظامی] در جهت اولویت‌های فوری‌تر آمریکا در منطقه و جهان اختصاص یابد. اما آنچه تا به حال رخ داده گویا بیشتر برعکس است: با تصرف خشونت‌آمیز حکومت به دست طالبان و معضل پناهجویان که این روزها سرخط خبرهاست قابل درک است که مقامات آمریکایی نمی‌توانند بر این وضعیت چشم ببندند.

محدودیت‌های منابع را نمی‌توان برای همیشه نادیده گرفت اما آمریکا بعد از دهه‌ها درگیری در میدان افغانستان باید زمان و انرژی خود را طوری تقسیم کند که بازتابی از اهداف استراتژیک فعلی باشد. سرمایه‌گذاری در روابط با شرکای منطقه‌ای رویکرد آمریکا را در قبال مسائل جهانی و همزمان حمایت از ثبات کلی در خاورمیانه تقویت خواهد کرد.

آرون ی. زلین

فعالیت‌های جهادی مرتبط با خروج آمریکا از افغانستان را چهار عنصر اصلی شکل خواهد داد: بسیج جنگجویان خارجی، شیوه واکنش گروه‌های افراطی دیگر به تصرف حکومت به دست طالبان، هویت زندانیان آزاد شده و میزان ورود مجدد شخصیت‌های القاعده به صحنه افغانستان.

در مورد عنصر اول جمعیت جهادی‌ها در افغانستان از زمانی که القاعده برای اولین بار در دهه‌های ۸۰ و ۹۰ میلادی توجه عمومی را جلب کرد خیلی فرق کرده است. برخلاف ابتدای کار این گروه که مقامات ارشد آن عمدتاً عرب بودند امروزه اعضای آن عمدتاً شامل افغان‌های محلی و افرادی از شبه قاره هند کشورهای اطراف و جنوب شرق آسیا هستند.

در مورد داعش این گروه از سال ۲۰۱۵ در افغانستان به عنوان یک نیروی جنگجوی خارجی حضور داشته است (گرچه از القاعده بسیار کوچکتر است). داعش که به لحاظ تاریخی مخالف طالبان است حالا ممکن است بخواهد از موفقیت‌های رقیب خود بهره‌برداری کند و با جلوه‌دادن خود به عنوان «دولت اسلامی افغانستان» [به جای دولت اسلامی عراق و شام] در پی افزایش جذب نیرو باشد. به عبارت دیگر برآمدن یک گروه جهادی دیگر اجتناب‌ناپذیر است مسئله این نیست که اتفاق می‌افتد یا نه بلکه این است که وسعت آن چه قدر خواهد بود. نیروهای داعش ظاهراً حملات‌شان را به واحدهای طالبان افزایش داده‌اند همان‌طور که در ولایت ننگرهار درست روز پیش از سقوط کابل مشاهده شد.

در مورد واکنش‌های دیگر جنبش‌های جهادی به طور کلی بسیاری از گروه‌ها و اعضای منفرد هم‌اکنون موفقیت طالبان را ستوده‌اند.

(مقاله گروه سوری هیئت تحریر الشام ابراز امیدواری کرد که بتواند فتح کابل را در دمشق تکرار کند) اما بیشتر آن‌ها مضمونی اصلی را منعکس می‌کنند: همزمانی خروج نیروهای آمریکا و سقوط نهادهای دولتی افغانستان ارزش «تقوا» و پایداری جهادگران را نشان می‌دهد.

یک استثنای مهم در این حمایت گسترده شبکه القاعده است که تاکنون دست‌کم در کانال‌های رسمی خود درباره کابل خاموش بوده است. شاید در هفته‌های آینده خصوصا با نزدیک شدن بیستمین سالگرد حملات ۱۱ سپتامبر این گروه درباره دیدگاه‌های خود و محل سکونت رهبرش ایمن الظواهری اطلاعات بیشتری بدهد. در مورد آزادی زندانیان طالبان تعداد زیادی از جهادی‌های زندانی را آزاد کرده است. دولت آمریکا هنوز نتوانسته مشخص کند کدام افراد آزاد شده‌اند و چه کسانی هنوز در بازداشت هستند پس ارزیابی این‌که گروه‌های جهادی ممکن است چه نفعی از این آزادسازی‌ها ببرند کار دشواری است.

در آینده و در ادامه قدرت‌گیری طالبان القاعده ظاهراً گروهی است که باید آن را زیر نظر داشت. رویدادهای اخیر این سازمان را در موقعیتی قرار داد که خود را بازسازی کند گرچه به رغم اطلاعاتی که از برخی شخصیت‌های کلیدی آن‌ها داریم دشوار بتوان برآورد کرد چه تعداد از اعضای القاعده در افغانستان باقی مانده‌اند و چه کسانی هستند. اکنون که طالبان در قدرت است تا چه میزان شبکه بین‌المللی پراکنده القاعده تلاش خواهد کرد به کشور وارد شود. شاید وابستگان القاعده در سوریه دست‌کم آن‌هایی که از سرکوب به دست هیئت تحریر و حملات پهلادی آمریکا جان به در برده‌اند به افغانستان برگردند. شاید سیف العدل جانشین احتمالی الظواهری از ایران به آنجا برگردد. در هر حال به رغم مکانیسم‌های بسیار مطلوب ضدتروریستی آمریکا توانایی واشنگتن برای مقابله با توطئه‌های تروریستی در مراحل اولیه احتمالاً به‌خاطر کمبود اطلاعات میدانی تا حدی محدود خواهد شد.

ایران به دلایل زیادی ممکن است با طالبان خصومت داشته باشد. این تنش‌ها به پیش از جمهوری اسلامی برمی‌گردد. وقتی که ایران بر سر حق آب خود نسبت به طولانی‌ترین رودخانه افغانستان چانه‌زنی می‌کرد. در دهه ۱۹۹۰ ایران قویا از ائتلاف شمال که دشمن طالبان بود حمایت کرد. در ۱۹۹۸ طالبان هنگام حمله به شمال افغانستان دیپلمات‌های ایرانی را کشتند که ایران را وادار به بسیج بیش از ۶۰ هزار نیرو برای تهاجمی احتمالی کرد. طالبان شماری از اعضای گروه قومی هزاره را که با ایران غالباً شیعه هم‌مذهب هستند قتل عام کردند. ازین گذشته نیروهای طالبان عمدتاً تجارت تریاک افغانستان را در کنترل خود دارند که آثاری ویرانگر بر زندگی مردم ایران داشته است.

با این همه ظاهراً تهران طی تقریباً یک دهه گذشته دیدگاه خود را تغییر داده است. علی خامنه‌ای رهبر ایران که در گذشته شدیداً منتقد طالبان بود از سال ۲۰۱۵ علناً حرفی علیه این گروه نزده است و بنا به گفته بارنت روبین پژوهشگر سرشناس افغانستان ایران دست‌کم برخی کمک‌های نظامی برای طالبان فراهم کرده است. وقتی علی شمخانی دبیر شورای امنیت ملی در سال ۲۰۱۸ به کابل سفر کرد به دولت گفت که تهران در حال تامین سلاح و مهمات برای طالبان است. ایران همچنین کماکان یکی از بزرگ‌ترین شرکای تجاری افغانستان است و گذرگاه‌های مرزی دو طرف همچنان فعال است. سفارت ایران هم در کابل هنوز باز است.

در مورد پاسخ تهران به خروج آمریکا مطالب رسانه‌های داخلی نشان می‌دهد که رژیم عمدتاً روی مضمون شکست آمریکا تمرکز دارد تا تصرف دولت به دست طالبان. ظاهراً دشمنی مشترک با واشنگتن انگیزه‌ای نیرومند برای تهران است تا با گروه‌های سنی افراطی همکاری کند حتی آن‌هایی که شیعیان را قتل عام کرده‌اند (مثل القاعده در عراق). این‌گونه همکاری‌ها فقط وقتی قطع شده است که رهبران ایران مطمئن شده‌اند این گروه‌ها تهدیدی علیه خود رژیم هستند. ازین رو اگر به نظر برسد که طالبان خواه مستقیم یا غیرمستقیم قدرت آن‌ها را در داخل ایران تهدید می‌کند دیدگاه‌های آن‌ها نسبت به این گروه ممکن است به‌تندی تغییر کند.

اما نهایتاً ایران تلاش زیادی خواهد کرد تا با دشمنان آمریکا شریک شود و رویکرد واشنگتن را کماکان همین واقعیت باید شکل دهد. کاملاً بعید است که تهران هدف خود برای بی‌ثبات‌سازی منطقه و استقرار موشک‌هایی که متوجه اهداف آمریکایی و متحدان آمریکا است کنار بگذارد. پس واشنگتن نباید انرژی بیهوده‌ای را صرف توقف این فعالیت‌ها کند (در مقابل دفاع علیه آن‌ها/پاسخ به آن‌ها). یک اولویت بسیار بزرگ‌تر برقراری محدودیت‌های هسته‌ای طولانی‌تر و محکم‌تر است چون این که جمهوری اسلامی روزی بلندپروازی‌های هسته‌ای خود را ترک کند هم توقعی بی‌جاست.

این خلاصه را هانا لایو تهیه کرده است.

RECOMMENDED

BRIEF ANALYSIS

Iran Takes Next Steps on Rocket Technology

فوریه ۲۰۲۲

Farzin Nadimi

(/policy-analysis/iran-takes-next-steps-rocket-technology)

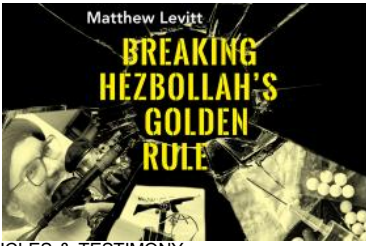
BRIEF ANALYSIS

Saudi Arabia Adjusts Its History, Diminishing the Role of Wahhabism

فوریه ۲۰۲۲

Simon Henderson

(/policy-analysis/saudi-arabia-adjusts-its-history-diminishing-role-wahhabism)

ARTICLES & TESTIMONY

Podcast: Breaking Hezbollah's Golden Rule

فوريه ۲۰۲۲

Matthew Levitt

([policy-analysis/podcast-breaking-hezbollahs-golden-rule](#))

TOPICS

([fa/policy-analysis/syast-amryka/](#)) سياست آمريکا

([fa/policy-analysis/trwrysm/](#)) تروریسم

([fa/policy-analysis/nzamy-w-amnyty/](#)) نظامی و امنیتی

REGIONS & COUNTRIES

([fa/policy-analysis/raq/](#)) عراق

([fa/policy-analysis/ayran/](#)) ایران